

31-боб. Товарларни ва транспорт воситаларини божхона назорати остида ташиш

218-модда. Товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини божхона назорати остида ташиш талаблари ҳамда шартлари

Божхона назорати остида турган товарлар ва (ёки) транспорт воситалари жўнатувчи божхона органидан товар келиб тушадиган божхона органига ушбу товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини ташиш учун қабул қилган ташувчининг жавобгарлиги остида ташилади.

Товар келиб тушадиган божхона органига топширилиши лозим бўлган ҳужжатлар қайси товарларга ва (ёки) транспорт воситаларига тегишли бўлса, ўша товарлар ва (ёки) транспорт воситалари билан бир хил тартибда етказиб берилади ва тақдим қилинади.

Божхона назорати остида ташиладиган товарлар ва (ёки) транспорт воситалари:

товар келиб тушадиган божхона органига жўнатувчи божхона органи белгилаган муддатларда ва йўналишлар бўйича, агар улар ушбу модданинг ОЛТИНЧИ ҚИСМИГА мувофиқ белгиланган бўлса, ташувчи томонидан етказиб берилиши;

товар келиб тушадиган божхона органига тақдим этилиши;

табiiй эскириш ёки нормал ташиш ва сақлаш шароитларида камайиш оқибатидаги ўзгаришларни истисно этганда, ўзгармас ҳолатда қолиши ҳамда ташишдан бошқа бирор мақсадда фойдаланилмаслиги лозим.

Товар келиб тушадиган божхона органига товарларни етказиб беришнинг энг кўп муддати қуйидаги ҳисоб-китоб билан белгиланадиган муддатдан ошмаслиги керак:

ҳаво транспорти учун — уч календарь кундан;

автомобиль ва сув транспорти учун — ўн календарь кундан;

темир йўл транспорти учун — икки минг километр учун ўттиз календарь кундан.

Божхона назорати остида ташилаётган товарлар учун етказиб бериш муддати ташувчининг аризасидан, товарларни ташишнинг одатий муддатида, транспорт воситасининг тури ва имкониятларидан, аризачи томонидан белгиланган ҳаракат йўналиши ва бошқа ташиш шартларидан келиб чиққан ҳолда, ушбу модданинг тўртинчи қисмида белгиланган муддат доирасида жўнатувчи божхона органи томонидан белгиланади.

Божхона назорати остида турган айрим товарларни божхона ҳудуди бўйлаб ташиш йўналишлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

Ваколатли шахснинг ёки ташувчининг асосланган сўровига кўра оралиқ божхона органи товарларни товар келиб тушадиган божхона органига етказиб беришнинг дастлаб белгиланган муддатини узайтиради.

Автомобиль транспортида ташилаётганда божхона назорати остида турган товарларни ҳамда божхона назорати остида турмаган бошқа товарларни битта транспорт воситасига жойлаштиришга йўл қўйилмайди.

Товарларнинг айрим турларини ташиётган ташувчилар учун қонун ҳужжатлари билан қўшимча талаблар белгиланиши мумкин.

219-модда. Ташувчининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Ташувчи қуйидаги ҳолларда товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини ташиш учун қабул қилмасликка ҳақли, агар:

товарнинг кузатув ҳужжатлари белгиланган тартибни бузган ҳолда расмийлаштирилган бўлса;

транспорт воситасига ва товарлар ўровига қўйилган божхона идентификациялаш воситалари ташилаётган товарларга ана шундай таъминлов чораларини бузмасдан тегиш имкониятини истисно этмаса.

Ташувчи қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

Божхона назорати остида турган товарларни божхона ҳудуди бўйлаб ташиш чоғида ташувчи:

товарларнинг, пломбаларнинг ва муҳрларнинг, ёки, агар фойдаланилган бўлса, бошқа божхона идентификациялаш воситаларининг бутлигини таъминлаши;

божхона органларининг рухсатсиз товарлар билан юк операцияларини ўтказишга йўл қўймаслиги, бундан ушбу Кодекс 225-моддасининг [биринчи қисмида](#) назарда тутилган ҳолларда товарни тушириб бошқа транспорт воситасига қайта юклаш мустасно;

ташиладиган товарларни божхона назорати зонасига жойлаштириши;

транспорт воситаларини тегишли техник ҳолатда сақлаши ва ушбу Кодекснинг [227-моддасига](#) мувофиқ божхона назорати остидаги товарларни ташиш учун транспорт воситаларининг жиҳозланишига доир талабларга мослигини таъминлаши;

табiiй эскириш ёхуд нормал ташиш ва сақлаш шароитларида камайиш оқибатидаги ўзгаришларни истисно этганда, товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини ўзгармас ҳолатда, бошқа бирор мақсадда фойдаланмасдан етказиб бериши;

товарлар йўқолганда ёки божхона органларининг розилигисиз бошқа шахсларга бериб юборилган тақдирда божхона тўловларини тўлаши шарт.

Белгиланган жойга етиб келгандан сўнг ташувчи божхона органини ёзма равишда хабардор қилмасдан товарларни ва (ёки) транспорт воситаларини тўхташ жойларида қаровсиз қолдиришга, тўхташ жойини ўзгартиришга, йўловчиларни тушириб юборишга, товарлар билан бирор-бир юк ва ўров-жойлов операциясини бажаришга, божхона идентификациялаш воситаларини ўзгартиришга, олиб ташлашга ёки йўқ қилишга ҳақли эмас.

Ташувчининг зиммасида қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа мажбуриятлар ҳам бўлиши мумкин.

220-модда. Товарни етказиб беришнинг назорат ҳужжати

Товарни божхона назорати остида етказиб бериш устидан назорат товарни етказиб беришнинг назорат ҳужжати ёрдамида амалга оширилади.

Товарни етказиб беришнинг назорат ҳужжати божхона ҳудуди бўйлаб божхона назорати остида ташилаётган товар тўғрисидаги маълумотларни ўз ичига олган, товар келиб тушадиган божхона органигача етказиб берилганлиги назоратини божхона органлари томонидан амалга ошириш учун зарур бўлган ҳужжатдир.

Товарни етказиб беришнинг назорат ҳужжати бир ёки бир нечта товарнинг кузатув ҳужжатлари бўйича ташиладиган товарнинг ҳар бир туркуми ёки

товарларнинг бир нечта туркуми учун расмийлаштирилади.

Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномаларида назарда тутилган ҳолларда, товарни етказиб беришнинг назорат ҳужжати сифатида мазкур шартномаларда белгиланган ҳужжатлардан фойдаланилади.

221-модда. Божхона назорати остида ташиладиган товарлар ва транспорт воситалари ҳамда уларнинг ҳужжатларига идентификациялаш воситаларининг қўлланилиши

Жўнатувчи божхона органи божхона ҳудуди бўйлаб божхона назорати остида ташилаётган товарнинг ва (ёки) транспорт воситасининг божхона идентификацияланишини таъминлайди, товар келиб тушадиган божхона органи эса қўйилган божхона идентификациялаш воситаларининг мавжудлигини ва бутлигини текширади. Оралик божхона органлари ва товар келиб тушадиган божхона органлари товарнинг кузатув ҳужжатларига божхона идентификациялашининг янги воситалари қўйилганлиги тўғрисида қайдлар қўйиб чиқиши мумкин.

Божхона идентификациялаш воситалари транспорт воситасига ёки алоҳида юк ўринларига қўйилиши мумкин.

Божхона ҳудуди бўйлаб божхона назорати остида ташилаётган товарларнинг ва (ёки) транспорт воситаларининг божхона идентификациялашининг асосий усули уларга пломбалар ва муҳрлар босишдан иборат. Пломбалар ва муҳрларни қўйиш имкони бўлмаган тақдирда, ушбу Кодекснинг [197-моддасида](#) назарда тутилган божхона идентификациялашининг бошқа воситалари қўлланилади.

Агар чет давлатлар божхона органларининг идентификациялаш воситалари ушбу Кодекс 227-моддасининг [биринчи қисмида](#) белгиланган талабларга мос эмас деб топилса, жўнатувчи божхона органи товарни ва (ёки) транспорт воситасини божхона кўригидан ўтказиб, уларга божхона идентификациялашининг янги воситаларини қўяди ва бу ҳақда товарнинг кузатув ҳужжатларига тегишли ёзув киритилади.

Ҳужжатларнинг божхона идентификациялашини амалга ошириш мақсадида жўнатувчи божхона органи ушбу Кодекс 197-моддасининг [иккинчи қисмига](#) мувофиқ божхона идентификациялаш воситаларини қўллайди.

222-модда. Товар божхона назорати остида ташилаётганда божхона тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини таъминлаш чора-тадбирлари

Чет эл товари божхона назорати остида ташилаётганда божхона тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини таъминлаш чора-тадбирлари қуйидагилардан иборат:

божхона ҳамроҳлигида кузатиб боришни қўллаш;

товарнинг божхона ташувчиси томонидан ташилиши;

ушбу Кодекснинг [47-бобига](#) мувофиқ божхона тўловлари тўланишини таъминлашни тақдим этиш.

Агар товарларни божхона назорати остида ташиётган транспорт воситаси ушбу Кодекс 227-моддасининг [биринчи қисми](#) талабларига мувофиқ бўлмаса, жўнатувчи божхона органи товарларни божхона назорати остида ташишга транспорт воситасини лозим даражада жиҳозлаш ёхуд мазкур модданинг [биринчи қисмида](#) назарда тутилган божхона тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини таъминлаш бўйича чоралар кўриш шарти билан рухсат беради.

Ушбу модданинг [биринчи қисмида](#) назарда тутилган чора-тадбирлар қуйидаги ҳолларда қўлланилмайди, агар:

товарлар темир йўл, ҳаво ва кувур транспортида ёки электр узатиш линиялари орқали ташилатган бўлса;

ушбу чора-тадбирлар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномалари билан белгиланган бўлса.

223-модда. Божхона ҳамроҳлигида кузатиб боришнинг қўлланилиши

Божхона ҳамроҳлигида кузатиб бориш чет эл товарларини ташиётган автотранспорт воситаларига нисбатан қўлланилади, бундан қуйидаги ҳоллар мустасно:

товарларни ташиш ХЙТ дафтарчасини қўллаган ҳолда юкларни халқаро ташиш тўғрисидаги божхона [конвенциясига](#) (Женева, 1975 йил 14 ноябрь) мувофиқ амалга оширилган тақдирда;

миллий автоташувчилар томонидан импорт товарларни ташиш товарларни божхона назорати остида ташиш учун жиҳозланган транспорт воситаларида, ушбу ташувчилар томонидан лицензия карточкаси тақдим этилган ҳолда амалга оширилган тақдирда;

ушбу Кодекснинг [47-бобига](#) мувофиқ божхона тўловлари тўланиши таъминланган тақдирда;

товарлар божхона ҳудудига инсонпарварлик ёрдами ва техник кўмак сифатида, шунингдек халқаро

почта жўнатмалари ва фельдъегер почтаси сифатида, тасдиқловчи ҳужжатлар бўлган тақдирда олиб кирилганда.

Божхона ҳамроҳлигида кузатиб бориш автотранспорт воситаси жўнатувчи божхона органига етиб келган пайдан эътиборан олти соатдан кечиктирмай бошланади.

Божхона ҳамроҳлигида кузатиб бориш битта ёки бир нечта автотранспорт воситасига нисбатан амалга оширилиши мумкин, лекин уларнинг сони йиғирматадан ошмаслиги керак.

Божхона ҳамроҳлигида кузатиб бориш учун божхона йиғими ундирилади.

Божхона ҳамроҳлигида кузатиб бориш тартиби Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси томонидан белгиланади.

224-модда. Авария ёки енгиб бўлмас куч таъсири ёхуд товарларни ташишга тўсқинлик қиладиган бошқа вазиятлар оқибатида кўриладиган чора-тадбирлар

Авария ёки енгиб бўлмас куч таъсири ёхуд товарларни тайин қилинган жойга ташишга тўсқинлик қиладиган бошқа вазиятлар оқибатида ташувчи:

товарнинг, транспорт воситасининг бутлигини сақлаш ва улардан фойдаланилишига йўл қўймаслик учун зарур чора-тадбирларни кўриши;

Энг яқин божхона органига тегишли вазиятлар, товарнинг ва транспорт воситасининг турган жойи тўғрисида дарҳол хабар бериши;

товарларни энг яқин божхона органига ёки божхона органи кўрсатган бошқа жойга олиб бориши ёхуд, агар унинг транспорт воситаси бузилган бўлса, олиб борилишини таъминлаши шарт.

Божхона органи божхона назоратини таъминлаш учун қўлланиладиган чора-тадбирларни содир бўлган ҳодисанинг хусусиятига, товар сифатининг йўқотилиш даражаси ва товар ташилишини амалга ошираётган транспорт воситасининг техник ҳолатига боғлиқ равишда белгилайди.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган ва божхона ҳудудида содир бўлган ҳоллар белгиланган тартибда тегишли ваколатли органлар томонидан тасдиқланган бўлиши керак.

Ушбу моддада назарда тутилган чоралар кўрилиши муносабати билан ташувчи қилган харажатларнинг ўрни божхона органлари томонидан қопланмайди.

225-модда. Божхона назорати остида ташилаётган товар билан юк операциялари

Божхона назорати остида ташилаётган товар билан юк операциялари товар етказиб берилган манзилда шу мақсадларни амалга ошириш учун махсус ажратилган жойларда ва божхона органининг иш вақтида амалга

оширилади. Юк операцияларини ваколатли шахснинг ёки ташувчининг ёзма аризасига кўра бошқа жойларда ва (ёки) қайси божхона органининг фаолият кўрсатиш зонасида юк операцияларини амалга ошириш зарурати туғилган бўлса, ўша божхона органининг белгиланган иш вақтидан ташқари пайтда ўтказишга шу божхона органининг назорати остида йўл қўйилади.

Божхона назорати остидаги товарни ташишни амалга ошираётган транспорт воситаси бузилиб қолган тақдирда, уни ушбу Кодекснинг [84-моддасида](#) белгиланган вақтинча сақлаш жойларида вақтинча сақлашга йўл қўйилади. Бундай сақлаш муддати божхона органи томонидан транспорт воситасини таъмирлаш учун кетадиган вақтдан келиб чиққан ҳолда белгиланади, бу муддат товарнинг вақтинча сақлаш божхона режимида туришининг энг кўп муддатидан ошмаслиги лозим.

Товар билан юк операцияларининг ўтказилиши товарнинг йўқотилишига ёки хоссалари ўзгаришига олиб келиши эҳтимоли бўлган ёхуд шу товар устидан бундан буёнги божхона назоратини амалга ошириш имкони бўлмаслигига сабаб бўлган тақдирдагина божхона органи товар билан юк операцияларини ўтказишни рад этиши мумкин.

Божхона назорати остида ташилаётган товар туширилиб, бошқа транспорт воситасига қайта ортилган тақдирда, мазкур бобда баён этилган талаблар ва шартларга риоя этишга ушбу товарни божхона

назорати остида бундан буёнги ташиш учун қабул қилиб олган ташувчи жавобгар бўлади.

226-модда. Товарларни ва уларга доир ҳужжатларни божхона органи томонидан белгиланадиган жойга етказиб бериш

Товар келиб тушадиган божхона органи жойлашган ерларга ёки жўнатувчи божхона органи томонидан белгиланган бошқа жойларга товар етказиб берилади.

Товар келиб тушадиган божхона органининг иш вақтидан ташқари пайтда товар етказиб берилган тақдирда, у божхона назорати зонасига жойлаштирилади. Ташувчи товар келиб тушадиган божхона органини товар етказиб берилганлиги тўғрисида қуйидагиларни тақдим қилиш орқали хабардор қилади:

товарни етказиб беришнинг назорат ҳужжатини;

товарнинг кузатув ҳужжатларини;

етказиб берилган товарларни.

Хабар қилиш товарлар етказиб берилганидан кейин ўттиз дақиқадан кечиктирмай, товарлар товар келиб тушадиган божхона органининг иш вақтидан ташқари пайтида етказиб берилган тақдирда эса, божхона органининг иш вақти бошланганидан кейин ўттиз дақиқадан кечиктирмай амалга оширилиши керак.

Товар келиб тушадиган божхона органи хабарномани олган пайтдан эътиборан уч соат ичида товарнинг кузатув ҳужжатларига белги қўйиш орқали товар ва транспорт воситаси етказиб берилганлиги фактини тасдиқлайди. Божхонага оид ҳуқуқбузарлик аниқланган тақдирда товар ва транспорт воситаси етказиб берилганлиги тўғрисидаги тасдиқнома текшириш тугаллангунига қадар тўхтатиб турилади.

Етказиб берилганлиги тасдиқланган пайтдан эътиборан товар вақтинча сақлаш божхона режимида турган товар мақомини олади.

Товар етказиб берилганидан ҳамда товар келиб тушадиган божхона органига тегишли ҳужжатлар ва маълумотлар тақдим қилинганидан кейин товар тушириб олиниши ёки қайта ортилиши, божхона омборига вақтинча сақлаш учун жойлаштирилиши, муайян божхона режимида маълум қилиниши мумкин.

Ушбу модданинг талабларида назарда тутилган ҳаракатлар ёки ҳолатлар оқибатида ташувчи қилган харажатлар ташувчининг ҳисобига ёзилади ва уларнинг ўрни божхона органлари томонидан қопланмайди.